

СУЧАСНИЙ СТАН МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ

THE CURRENT STATE OF MIGRATION PROCESSES IN DEVELOPED COUNTRIES

Тракслер Р.Й.,
магістр

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Палінчак М.М.,

*професор, доктор політичних наук,
декан факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Стебляк Д.М.,

*доктор філософії,
доцент кафедри міжнародної політики
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

У статті проаналізовано сучасний стан міграційних процесів у розвинутих країнах світу. XXI століття – це період розвитку глобалізації, інтеграції та міграційних процесів в різних країнах світу. Беззаперечним фактором є те, що особливості міграційної політики розвинутих країн мають вагомий вплив на розвиток міжнародного бізнесу. Міграційні процеси найбільше зосереджені в країнах ЄС, та Європи зокрема, і США. Мігранти мають вагомий вплив на розвиток економіки, бізнесу, виробництва товарів, сектору послуг в розвинутих країнах. Є багато негативних факторів, які створює міграція для країн. Але варто зазначити, що міграція має й зворотний ефект, адже мігранти пересилають сотні мільйонів доларів в країни свого громадянства, таким чином впливаючи і на економічний розвиток цих країн. Актуальність дослідження полягає в тому, що міграція має значний вплив у кількох вимірах. По-перше, вона впливає на самих мігрантів, дозволяючи їм досягти вищого доходу в результаті їхньої вищої продуктивності в країні призначення. По-друге, це впливає на країну призначення через вплив на ринки праці, продуктивність, інновації, демографічну структуру, фінансовий баланс. По-третє, це може мати значний вплив на країни походження. Адже може призвести до втрати людського капіталу, але також створює потік грошових переказів і розширює міжнародні зв'язки у формі торгівлі, прямих іноземних інвестицій та передачі технологій. Міграція впливає на зростання та нерівність через вплив на самих мігрантів, а також на країни призначення та походження.

Проаналізовано основні ключові факти та дані зі звітів World Migration Reports, 2000 та 2024 рр. Досліджено загальну кількість емігрантів в 2020 р. Проаналізовано основні міжнародні міграційні коридори з країни в країну в 2024 році. Охарактеризовано географічний розподіл трудових мігрантів, на основі даних World Migration Report 2024.

Ключові слова: міграція, міграційні процеси, економіка, країни, глобалізація, трудові ресурси, праця, еміграція.

The current state of migration processes in developed countries of the world is analyzed in the article. The 21st century is a period of globalization, integration and migration processes in different countries of the world. An undeniable factor is that the features of the migration policy of developed countries have a significant impact on the development of international business. Migration processes are most concentrated in the EU countries, and Europe in particular, and the USA. Migrants have a significant impact on the development of the economy, business, production of goods, and the service sector in developed countries. There are many negative factors that migration creates for countries. But it is worth noting that migration also has the opposite effect, because migrants send hundreds of millions of dollars to their countries of citizenship, thus affecting the economic development of these countries. The relevance of the study lies in the fact that migration has a significant impact in several dimensions. First, it affects the migrants themselves, allowing them to achieve higher income as a result of their higher productivity in the destination country. Second, it affects the destination country through its impact on labor markets, productivity, innovation, demographic structure, and fiscal balance. Third, it can have a significant impact on countries of origin. It can lead to a loss of human capital, but it also creates a flow of remittances and expands international ties in the form of trade, foreign direct investment, and technology transfer. Migration affects growth and inequality through its impact on migrants themselves, as well as on countries of destination and origin.

The main key facts and figures from the World Migration Reports, 2000 and 2024 are analyzed. The total number of emigrants in 2020 is examined. The main international migration corridors from country to country in 2024 are analyzed. The geographical distribution of labor migrants is characterized, based on data from the World Migration Report 2024.

Key words: migration, migration processes, economy, countries, globalization, labor resources, labor, emigration.

Постановка проблеми. XXI століття – це епоха глобалізації, інтеграції та диджиталізації, в рамках, яких розвивається велика кількість міграційних процесів, як в середині країн, так і в рамках міжнародної трудової міграції.

Міжнародна трудова міграція – це «процес переміщення осіб для подальшого працевлашту-

вання з місця їхнього звичайного проживання до країни, громадянами якої вони не є» [1].

Міжнародна трудова міграція означає переміщення осіб з однієї країни в іншу з метою працевлаштування та з інших економічних причин, які часто можуть бути невіддільні від таких причин, як возз'єднання сім'ї, освіта та пошук захисту чи

притулку. Трудова міграція регулюється вибірковою імміграційною політикою країн призначення і може впливати на економічні та соціальні умови в країнах походження та призначення. Все більше число міжнародних трудових мігрантів є тимчасовими працівниками, які повертаються до країни походження через певний період часу [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час написання дослідження використано праці вітчизняних та зарубіжних вчених, та впливових інтернет видань та інституцій. Аналітичні дані та статистика – дослідницького центру Pew Research Center, Міжнародної організації з міграції (МОМ) (The International Organization for Migration (IOM)). Досліджено звіт «World migration report 2024».

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Багато вітчизняних та зарубіжних вчених досліджували дану тематику. Але сучасні міграційні процеси потребують подальшого аналізу. В роботі використано та проаналізовано вагомий спектр новітніх статистичних та аналітичних даних, щодо розвитку міграційної політики розвинутих країн світу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є проаналізувати сучасні міграційні процеси.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно зі даними опублікованими Міжнародною організацією з міграції (МОМ) в Звіті про світову міграцію за 2024 рік, можна проаналізувати, що міжнародна міграція залишається рушійною силою розвитку людського потенціалу та економічного зростання, про що свідчить збільшення міжнародних грошових переказів більш ніж на 650 відсотків з 2000 по 2022 рік, з 128 мільярдів доларів США до 831 мільярда доларів США. Зростання тривало, незважаючи на прогнози багатьох аналітиків про те, що грошові перекази суттєво знизяться через COVID-19 (табл. 1).

З таблиці 1 можна проаналізувати, що кількість мігрантів, і кількість міжнародних гро-

шових переказів збільшилася в період 2000 та 2024 років. Орієнтовна кількість мігрантів в цей період суттєво відрізняється, кількість міжнародних мігрантів в 2000 р. становила 150 млн, а в 2024 році – 281 млн. Тобто потік міжнародних мігрантів збільшився в два рази.

З 831 мільярда грошових переказів, які були здійснені в 2024 році, 647 мільярдів було відправлено мігрантами в країни з низьким і середнім рівнем доходу. Ці грошові перекази можуть становити значну частину ВВП цих країн, і в глобальному масштабі ці грошові перекази зараз перевищують прямі іноземні інвестиції в ці країни [7].

Сотні мільйонів людей живуть у країні, в якій вони не народилися. У деяких країнах більшість населення складають мігранти (рис. 1).

З рис. 1, можна проаналізувати, що велика кількість міжнародних емігрантів за 2020 рік була в США (50,63 млн.), Саудівській Аравії (13,45 млн.), Туреччині (6,05 млн.) та ін. країнах.

Ці країни, є одними з найбільших ринків праці, тобто це система відносин, що виникають між державами з приводу узгодження попиту та пропозиції світових трудових ресурсів, умов формування робочої сили, оплати праці та соціального захисту.

Ключові фактори про міжнародних мігрантів можна дослідити проаналізувавши дані ООН, дослідницького центру Pew Research Center, та інших впливових організацій та інституцій. Сучасний стан міграційних процесів у країнах характеризується тим, що:

– Найбільше міжнародних мігрантів у Європі та Азії. За оцінками, у 2020 році в Європі проживало 86,7 мільйона міжнародних мігрантів, а в Азії – 85,6 мільйона. За даними МОМ, кількість міжнародних мігрантів, які проживають у цих двох регіонах, постійно зростає з 2005 року.

– Сполучені Штати Америки мають більше міжнародних мігрантів, ніж будь-яка інша країна. З майже 51 мільйоном мігрантів у 2020 році США лідирують у світі за цим показником із великим

Таблиця 1

Ключові факти та дані зі звітів World Migration Reports, 2000 та 2024 pp.

	2000	2024
Орієнтовна кількість міжнародних мігрантів	150 млн	281 млн
Орієнтовна частка населення світу, яке є мігрантами	2,8%	3,6%
Оцінка частки жінок-міжнародних мігрантів	47,5%	48,0%
Оціночна частка міжнародних мігрантів, які є дітьми	16,0%	10,1%
Регіон з найбільшою часткою міжнародних мігрантів	Океанія	Океанія
Країна з найбільшою часткою міжнародних мігрантів	Об'єднані Арабські Емірати	Об'єднані Арабські Емірати
Кількість трудових мігрантів	-	169 млн
	2000	2024
Глобальні міжнародні грошові перекази (дол. США)	128 млрд	831 млрд
Кількість біженців	14 млн	35,4 млн
Кількість внутрішньо переміщених осіб	21 млн	71,4 млн

Джерело: [7].

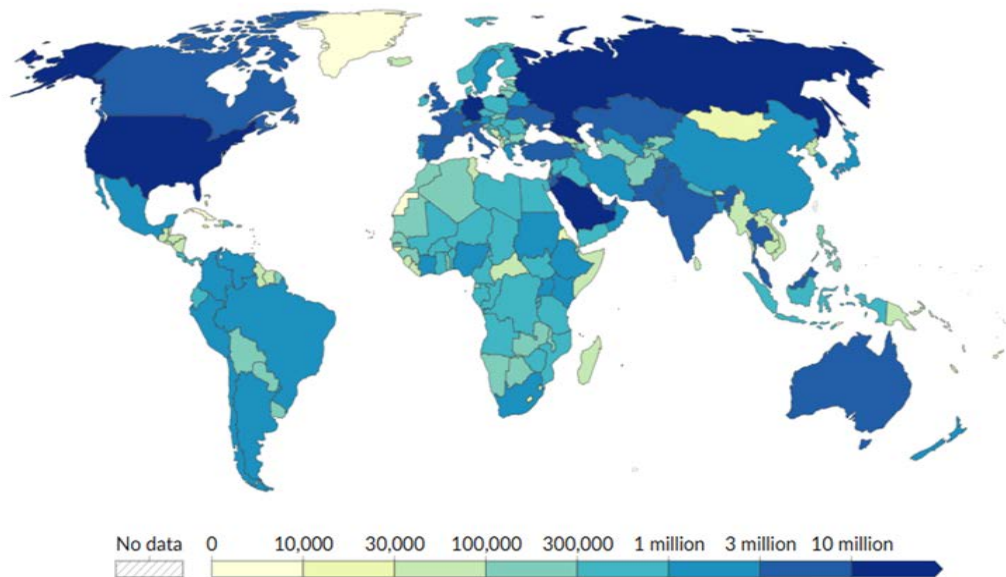

Рис. 1. Загальна кількість емігрантів, 2020 р.

Джерело: [5]

відривом. Німеччина має наступне місце за чисельністю такого населення з приблизно 15,8 мільйонами мігрантів, за нею йде Саудівська Аравія [3].

— Індія залишається головною країною походження мігрантів у світі. Більше століття Індія є великим джерелом міжнародних мігрантів. У 2020 році 17,9 мільйона міжнародних мігрантів були з Індії, за нею йде Мексика з приблизно 11,2 мільйона [3]. Індія є головним джерелом міжнародних мігрантів: кожен двадцятий мігрант у всьому світі народився в Індії. Станом на 2015 рік 15,6 мільйона людей, народжених в Індії, проживали в інших країнах. Відтоді, як Організація Об'єднаних Націй у 1990 році почала відстежувати походження мігрантів, Індія була однією з найбільших країн походження мігрантів. За останні 25 років кількість міжнародних індійських мігрантів зросла більш ніж удвічі, зростаючи приблизно вдвічі швидше, ніж загальна кількість мігрантів у світі [6].

— З 2010 року Індія є найбільшим отримувачем грошових переказів у світі. Грошові перекази до Індії зросли з 53 мільярдів доларів у 2010 році до 89 мільярдів доларів у 2021 році [3].

— У 2020 році кількість переміщених осіб у світі зросла до нового максимуму в 89,4 мільйона. Переміщені особи — це особи, які змушені залишити свої домівки через конфлікт, насильство чи катастрофи. До них належать біженці, шукачі притулку та внутрішньо переміщені особи в країні свого народження. Загалом кількість переміщених осіб зросла з 84,8 мільйона у 2019 році до 89,4 мільйона у 2020 році, згідно зі Звітом ООН про світову міграцію за 2022 рік. Загалом близько 1,1% населення світу є переміщеними особами [3]. Загалом 1,5% населення світу нині змушені залишити свої

будинки — майже вдвічі більше, ніж десятиліття тому. Протягом минулого року ще 8,8 мільйона людей стали біженцями чи переселенцями. Переміщення українців за кордон і всередині країни після повномасштабного вторгнення Росії збільшилося. Приблизно три чверті мільйона людей стали новими внутрішньо переміщеними особами, насамперед у східних та південних областях. Кількість біженців з України наприкінці 2023-го становила 6 мільйонів (+5% за рік) [1].

— Частка міжнародних мігрантів, які є чоловіками, зросла за останні десятиліття. У 2000 році 50,6% міжнародних мігрантів становили чоловіки, а 49,4% — жінки. Згідно з оцінками ООН, до 2020 року чоловіки становили 51,9% глобальних мігрантів, а 48,1% — жінки.

— У 2020 році більшість міжнародних мігрантів у світі жили в регіоні свого походження. Хоча деякі мігранти можуть виїхати до нових регіонів світу, більшість (54,9%) у 2020 році проживали в регіоні свого походження. Однак міжнародна міграція в межах регіонів все ще коливається. Наприклад, у 2020 році 69,9% європейських міжнародних мігрантів проживали в іншій європейській країні, що відображає міграцію з країн Східної Європи, таких як Україна, Польща та Румунія, до західноєвропейських [3].

Згідно до «World migration report 2024» за поточними оцінками ООН, у світі налічується близько 281 мільйона міжнародних мігрантів, що становить 3,6 відсотка світового населення. Але все більше людей переміщуються в країні походження та за її межами через конфлікти, насильство, політичну чи економічну нестабільність, а також зміну клімату та інші катастрофи. У 2022 році у світі було 117 мільйонів переміщених осіб, а внутріш-

ньо переміщених осіб – 71,2 мільйона. Кількість шукачів притулку зросла з 4,1 мільйона у 2020 році до 5,4 мільйона у 2022 році, тобто більше ніж на 30 відсотків [8].

Міграційні коридори являють собою накопичення міграційних рухів з часом і дають змогу побачити, як міграційні моделі еволюціонували у значну кількість населення, яке народилося за кордоном, у конкретних країнах призначення (рис. 2).

Як видно на рисунку 2, коридор Мексики до Сполучених Штатів Америки є найбільшим у світі з майже 11 мільйонами людей. Друга за чисельністю – від Сирійської Арабської Республіки до Туреччини, в основному складається з біженців, переміщених осіб через громадянську війну в Сирійській Арабській Республіці.

Хоча набір даних про міжнародних трудових мігрантів, яким керує МОП, не оновлювався протягом кількох років, він, тим не менш, дає деяку додаткову інформацію про зростаючий гендерний розрив у популяції міжнародних мігрантів.

Як видно на рисунку 3, 102,4 мільйона або майже 61 % усіх міжнародних трудових мігрантів проживали в трьох субрегіонах: Північна Америка, арабські держави, а також Північна, Південна та Західна Європа. Примітно, що існує вражаючий гендерний дисбаланс трудових мігрантів у двох регіонах: Південній Азії (5,7 мільйона чоловіків порівняно з 1,4 мільйона жінок) та арабських країнах (19,9 мільйона чоловіків порівняно з 4,2 мільйона жінок). Регіон арабських держав є одним із головних напрямків для міжнародних трудових мігрантів, де вони складають 41,4 % всього працездатного населення, часто домінуючи в ключових секторах.

З рис. 3 можна проаналізувати, що географічний розподіл мігрантів найбільше зосереджений в північній, південній і західній Європі, Саудівській Аравії, Північній Америці та ін.

Світова міграція має вагомe місце в розвитку економіки та зовнішньоекономічної діяльності.

До прикладу, у 2022 році Індія, Мексика, Китай, Філіппіни та Франція були першою п'ятіркою

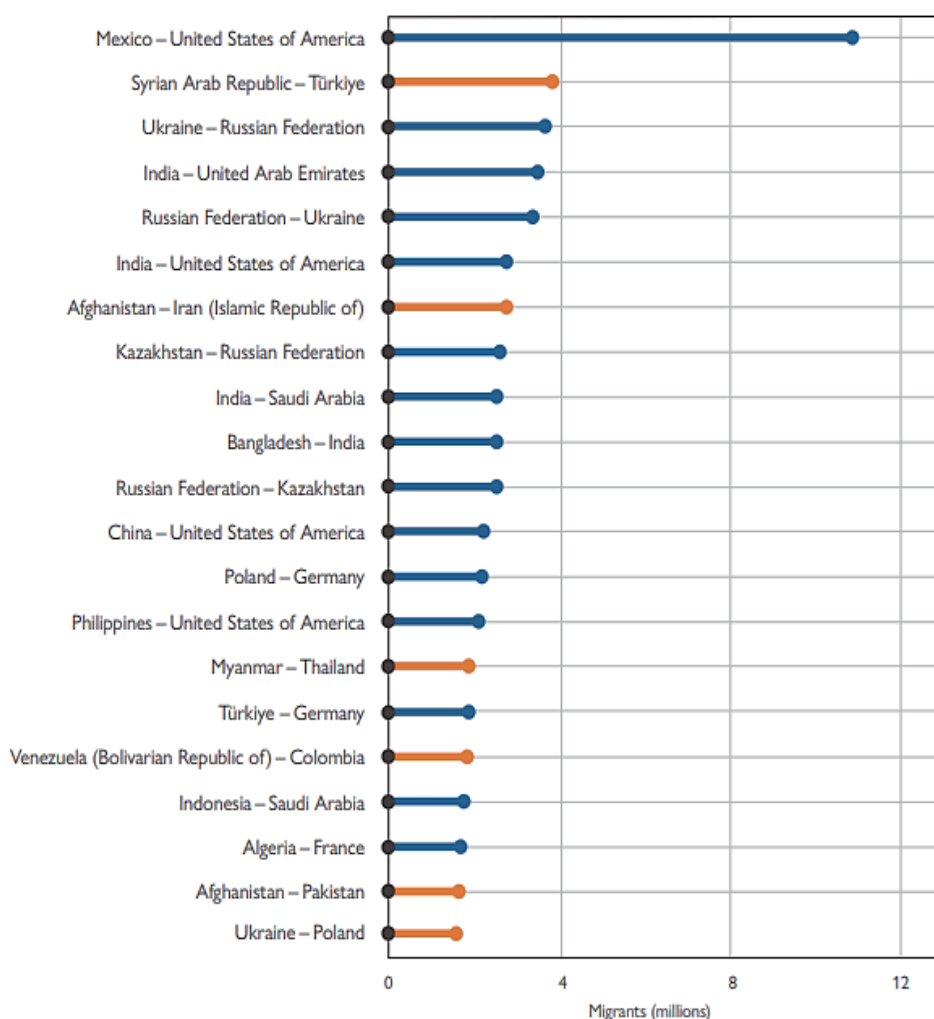

Рис. 2. Основні міжнародні міграційні коридори з країни в країну, 2024 рік

Джерело: [8]

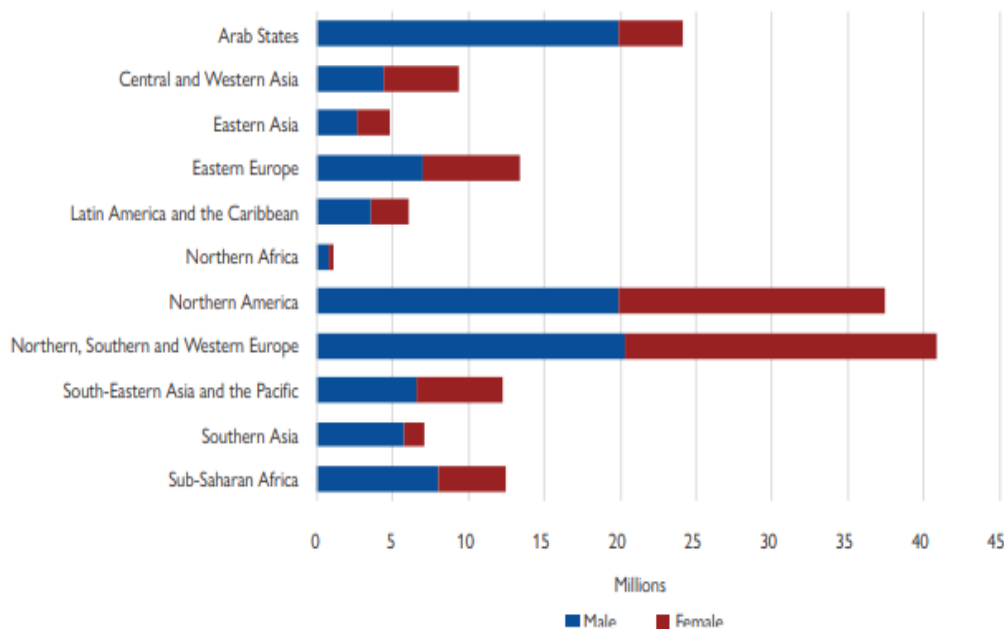

Рис. 3. Географічний розподіл трудових мігрантів за статтю (млн), згідно з World Migration Report, 2024

Джерело: [8]

країн-одержувачів грошових переказів, хоча Індія була значно вищою за решту, отримавши понад 111 мільярдів доларів США, першою країною, яка досягла та навіть перевищила цей показник 100 мільярдів доларів США. Мексика була другим за величиною одержувачем грошових переказів у 2022 році, позицію, яку вона також займала в 2021 році, обігнавши Китай, який історично був другим за величиною одержувачем після Індії. Країни G7 Франція та Німеччина залишилися

в топ-10 країн-одержувачів у 2022 році, як і протягом більше десяти років.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, з усіх взаємних впливів між країнами – торгівля, допомога, іноземні інвестиції, зв'язок, транспорт тощо – міграція, мабуть, має потенціал мати найзначніші та найтриваліші наслідки. Міграція може змінити індивідів, які переїжджають, суспільства, у які вони переїжджають, і навіть суспільства, які вони залишають.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дзеніс О., Шарко Н. Міжнародна міграція робочої сили в сучасних умовах та її вплив на міграційну політику держави. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1195/1152> (дата звернення: 08.11.2024)
2. Зростання вже 12-й рік поспіль: кількість біженців та переселенців у світі перевищила 120 мільйонів. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/06/13/novyna/svit/zrostannya-vzhe-12-j-rik-pospil-kilkist-bizhencziv-ta-pereselencziv-sviti-perevyshhyla-120-mln>
3. Anusha Natarajan, Mohamad Moslimani, Mark Hugo Lopez. Key facts about recent trends in global migration. Pew Research Center. December 16, 2022. URL: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2022/12/16/key-facts-about-recent-trends-in-global-migration/> (дата звернення: 03.11.2024)
4. Mathias Sinning, Massimiliano Tani. Labor Migration. Living reference work entry. 2016. URL: https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-94-007-6179-7_9-1 (дата звернення: 08.11.2024)
5. Migration. Our World In Data. URL: <https://ourworldindata.org/migration> (дата звернення: 03.11.2024)
6. Phillip Connor. India is a top source and destination for world's migrants. Pew Research Center. March 3, 2017. URL: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2017/03/03/india-is-a-top-source-and-destination-for-worlds-migrants/> (дата звернення: 03.11.2024)
7. World Migration Report 2024 Reveals Latest Global Trends and Challenges in Human Mobility. The International Organization for Migration (IOM). 2024. URL: <https://www.iom.int/news/world-migration-report-2024-reveals-latest-global-trends-and-challenges-human-mobility> (дата звернення: 03.11.2024)
8. World migration report 2024. URL: https://digitallibrary.in.one.un.org/TempPdfFiles/28519_1.pdf (дата звернення: 03.11.2024)